

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

“DEVLETTE ETİKTEN ETİK DEVLETE:

KAMU YÖNETİMİNDE ETİK”

RAPORU TANITIM TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

17 Kasım 2005

Ceylan Intercontinental Oteli

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Devlette Etikten Etik Devlete: Kamu Yönetiminde Etik” başlıklı raporumuzun tanıtım toplantısına hoş geldiniz.

Bu çalışmamız, aslında, kapsamlı bir dizinin ilk ayağını oluşturuyor. “Devlette Etik Altyapı” adını verdiğimiz bu dizi çerçevesinde, önce kamu yönetiminde, ardından siyasette ve yargıda etik konusunu işleyeceğiz. Böylece, devleti meydana getiren erkler olan yürütme, yasama ve yargıda etik altyapı standartları, bütüncül bir yaklaşımla ele alınmış olacak. Ayrıca bu çalışmalar, iş dünyasında etik prensiplerin yaygınlaştırılması için düzenlenecek etkinliklerle desteklenecek.

Devlette etik altyapının sağlanması; toplumun devlete olan güveninin artırılması, hukukun üstünlüğüne olan inancın güçlendirilmesi, şeffaf ve demokratik denetime açık bir yönetimin inşası açısından büyük önem taşıyor. Bu bakımdan etik altyapı, demokratik gelişmişliğin en önemli unsurları arasında yer alıyor.

TÜSİAD olarak, geçtiğimiz yıllarda yayımladığımız, “Türkiye’de Demokratikleşme Perspektifleri”, “Memur Yargılaması”, “Siyasal Partiler” ve “OECD Kamu Hizmetinde Etik” başlıklı raporlarda, kamu görevlileri ile ilgili yargılama usulü, milletvekili dokunulmazlıkları ve seçim harcamalarının şeffaflığı konularına yer verdik. Ayrıca, kamuda yönetim ve etik konusunu ele alan pek çok seminer ve konferans düzenledik. Diğer yandan ise, dernek üyelerimiz için hazırlanan “İş Ahlakı İlkeleri”ni 1996 yılındaki Genel Kurul kararımızla tüzüğümüze ekledik. Ayrıca bu ilkeleri 2001 yılında geliştirerek güncelleştirdik. Tüm bu çalışmalarda hareket noktamız, ülkemizde demokrasi ve etik altyapının gelişmesi sürecinde sivil toplumun aktif rol alması gereğine olan inancımızdı.

Ancak ülkemiz, son yıllarda demokratik standartlarda, özellikle yasal düzeyde sağladığı kaydadeğer ilerlemeye karşın, sağlam bir etik altyapı oluşturma bakımından aynı başarıyı gösteremedi.

Şüphesiz, yeni Türk Ceza Kanunu, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kanunu’nun kabul edilmesi, Avrupa Konseyi ve BM’nin yolsuzlukla mücadele ile ilgili sözleşmelerinin imzalanması ve Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Konseyi’ne üye olunması olumlu gelişmelerdir. Fakat bu noktada, Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kanunu’nun, gerek kapsam dışı bıraktığı kurumlar, gerekse yaptırım mekanizmalarının yetersizliği nedeniyle, tatminkar bir düzenleme olmadığının altını çizmek gerekir.

Türkiye hala, etik dışı faaliyetler konusunda uluslararası araştırmalarda gerilerde kalmaya devam etmektedir. Uluslararası Saydamlık Örgütü’nün yolsuzluk algılama endeksinde, geçen yıla göre birkaç basamak yükselerek 65. sıraya varmamız, bir avuntu olmaktan öte anlam taşımamaktadır. Sade vatandaştan yerli-yabancı büyük yatırımcıya kadar toplumun her

kademesinde, devlet kapısındaki işini, ancak küçük ya da büyük çaplı etik dışı faaliyete başvurarak gördürebileceğine dair kuvvetli bir intiba vardır. Bu durum, toplumsal yozlaşmayı da körüklemektedir.

AB müzakereleri sürecinde olan, dolayısıyla ait olmak istediği lig bakımından çıtayı yükseğe koymuş bir ülke için, bu itibar zedeleyici durumun kabul edilebilir yanı yoktur. Bu nedenle, gerek yurt içinde gerekse uluslararası alanda devletimizin itibarını yükseltecek, kapsamlı ve kararlı adımların atılması gereklidir.

Gerçek anlamda hayata geçirilmiş bir etik altyapı, devlette yüksek standartlı davranışları destekleyeceğinden, devlete güveni artıracak ve daha kapsamlı kamu reformlarının önünü açarak, kamu hizmetlerinde verimliliği de beraberinde getirecektir. Kamu görevlilerinin, kamu yararı doğrultusunda kaynakları etkin kullanarak adil, şeffaf ve güvenilir bir hizmet sunması, özel sektör için de uygun bir ortam sağlayarak, piyasaların iyi işlemesine ve ekonomik büyümeye katkıda bulunacaktır.

Kamu yönetiminde çıkar çatışması hallerinin çoğunda aktörlerden birisi kamu görevlisi, diğeri de özel sektör kuruluşu olmaktadır. Bu noktada, kamu görevlisinin etik ilkelere bağlılıkla yükümlü olması gerekliliğinin yanı sıra özel sektörün de bu konuda hassasiyet sergilemesi ve ilişkilerini etik ilkelere göre sürdürmesi gerekmektedir. Kamu yönetiminde etik bilincinin yerleştirilmesi, özel sektör de dahil olmak üzere, toplumun tamamının menfaatinedir.

Devlet mensupları ile ilgili etkin hesap verebilirlik ve yaptırım mekanizmalarının önünü tıkayan ayrıcalıklar, Türkiye’de etik dışı faaliyetlerle mücadelede ciddi bir engel teşkil etmektedir. Türkiye’de ne zaman bu konu kamuoyu gündemine gelse, devlet içinde farklı organların birbirlerinin ayrıcalıklarını işaret ettiğini, ama bu konuda çözüm üretmekten kaçındığını görüyoruz. Bu tartışmalarla kamuoyu adeta meşgul ediliyor ve konu, bir başka olay vesilesiyle gündeme gelinceye dek rafa kaldırılıyor.

Türkiye’de etik altyapının eksikliği; ekonomik ve sosyal kalkınmanın önünde bir engel, yatırımcıyı caydırıcı bir faktör ve kamu kaynaklarının israf edilmesinde başrol sahibi olarak görmeli ve konuyu kararlılıkla ele almalıyız.

OECD'ye göre devlette etik altyapının 8 temel ögesini, Türkiye’de etkin şekilde hayata geçirmeliyiz. Bu kapsamda;

- 1) siyasi kararlılık sergilemeli,
- 2) etkili bir yasal altyapı hazırlamalı,
- 3) etkin şeffaflık mekanizmaları kurmalı,
- 4) etik davranış kuralları geliştirmeli,
- 5) etik eğitimi ve bilinçlendirme çalışmaları yapmalı,
- 6) kamuda uygun çalışma koşulları sunmalı,
- 7) etik koordinasyon kurumları oluşturmalı ve
- 8) sivil toplumu aktif şekilde harekete geçirmeliyiz.

İyi işleyen bir etik sisteminin oluşturulması için, devleti meydana getiren yürütme, yasama ve yargı erklerinde etik ilkeler benimsenmeli, etkili yaptırım mekanizmalarıyla birlikte etik davranış kodları ve yasalar düzenlenmeli ve bunların uygulanması için etik kurul ve kurumlar kurulmalıdır.

Bu çerçevede, çağrımız şudur: Gelin, devlete güveni yeniden inşa etmek için, hiçbir devlet organını hariç tutmadan, hizmeti karşılığı devletten maaş alan tüm kurumlarımızda etik sistemini kurmak ve toplumumuzun tüm kesimlerinde yozlaşmayı bertaraf etmeye yönelik etik bilincini oluşturmak için 2006 yılını hedef alalım. Gerek yasal düzeyde gerekse uygulama alanında etkili bir etik altyapıyı garanti altına alacak düzenlemeleri gerçekleştirelim. Bununla da yetinmeyerek, konuyu bir kampanya mantığıyla ele alıp, tüm kesimler nezdinde iletişimini yapalım. Ülkemizin, demokrasiyi tüm denetim mekanizmalarıyla özümsemiş, çağdaş bir hukuk devleti olmasını sağlayalım.

TÜSİAD olarak hükümetimize ve kamuoyuna yaptığımız bu çağrı doğrultusunda, bugün tanıtımı yapılacak olan “Kamu Yönetiminde Etik” raporumuzun ardından, başta da söylediğim gibi, gelecek yıl “Siyasette Etik” ve “Yargıda Etik” başlıklı raporlarımızı yayınlayacak, bunun yanı sıra iş dünyasında da etik bilincinin kuvvetlendirilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştireceğiz.

Daha iyi bir etik altyapıya ulaşılması, hiç kuşkusuz, bu çalışmaların doğrudan bir sonucu olmayacaktır. Bu ancak, bu çalışmalarda ortaya konan perspektifi benimseyen toplumun tüm kesimlerinin iradesiyle ve bu çabaların siyasal partiler kanalıyla parlamentoya yansınmasıyla sağlanacaktır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, Sayın Adalet Bakanımızı kürsüye davet ediyorum.